

คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล
Qualifications of Desirable Accountant of Enterprises in the Digital Era

ปรางทิพย์ เสยกระโทก

Prangthip Soeykrathoke

E-mail: prangthip8393@gmail.com

วิทยาลัยธาตุพนม มหาวิทยาลัยนครพนม

Thatphanom Collage, Nakhonphanom University

(Receipt of the manuscript: June 28, 2023; Receipt of the revised manuscript:
August 10, 2023; Acceptance of the final manuscript: August 18, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล และ 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการจำแนกตามรูปแบบของธุรกิจ หุนจדותเบี่ยน และประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ สถานประกอบการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอเมืองนครพนม จำนวน 809 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 268 ราย โดยใช้สูตร Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่มสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมาน ประกอบด้วย ค่าสถิติทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณสมบัติของนักบัญชีที่สถานประกอบการมีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ในประเด็นเรื่องความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานประกอบการที่มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจที่ต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์แตกต่างกัน

ในด้านทักษะทางวิชาการเชิงการปฏิบัติและหน้าที่งาน และด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: คุณสมบัติที่พึงประสงค์/ นักบัญชี /สถานประกอบการ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the qualifications of desirable accountants in enterprises in the digital era; and 2) to conduct a comparative analysis of desirable accountant attributes, categorized by business model, registered capital, and experience in establishing businesses in the special economic zone of Mueang Nakhon Phanom District. The sample size was determined to be 268 participants using the Taro Yamane formula. The research employed a combination of a questionnaire and a focus group discussion guide. Data analysis approaches involved descriptive statistics, comprising percentages, averages, and standard deviations. Inferential statistics encompassed independent sample t-tests, One-Way ANOVA, and the Scheffe double test, all at a statistical significance level of 0.05. The research findings revealed that the level of agreement among establishments regarding the characteristics of desirable accountants in the digital era was very high. When considering each aspect, it was found that the most crucial qualifications establishments seek in accountants are skills and individual characteristics, particularly caution and suspicion as a practitioner. The hypothesis test results showed that establishments with different levels of business experience had varying requirements for the qualifications of desirable accountants, particularly in terms of interaction skills and communication, with a statistical significance of 0.05.

Keyword: Desirable Characteristic / Accountant / Enterprises.

บทนำ

ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงบริบทในโลกโดยถูกขับเคลื่อนด้วยความรู้นวัตกรรม เทคโนโลยีสังคม วัฒนธรรม การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Chen et al., 2021) ประเทศไทยรวมถึงนานาอารยประเทศต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งที่เป็นทั้งแบบเปลี่ยนเร็วและพลิกโฉมมากยิ่งขึ้น (Disruption) ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศเกือบทุกมิติ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ที่ต้องพึ่งพาอาศัยองค์ความรู้ (Knowledge-Based Society) และการก้าวสู่มิติใหม่แห่งการดำรงชีวิต ยุคดิจิทัลของประเทศไทย มีผลให้องค์กรทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ การบริการ รวมไปถึงภาคการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อสร้างความสามารถและความได้เปรียบภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น รวมถึงความมุ่งมั่นตามความคาดหวังของสังคม (Alamäki & Korpela, 2021) ทำให้ทุกอาชีพล้วนต้องปรับตัวให้ทันสมัย ทุกธุรกิจจะต้องแข่งขันกันด้วยความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูลมาวิเคราะห์ให้ก้าวหน้าทันเหตุการณ์ ทุกอย่างต้องรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น ผู้ประกอบการต้องมีความเชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนากลยุทธ์ดิจิทัลนำมาสู่การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจ (สุทธิดา การด, 2562; Peter et al., 2020) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการค้าสมัยใหม่

งานบัญชี (Accounting) ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจการที่มีความสำคัญและเป็นส่วนงานที่สนับสนุนให้ธุรกิจหรือกิจการดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นความหมายของการบัญชีในการดำเนินธุรกิจ คือ รายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจดบันทึกไว้เป็นหมวดหมู่ตามลำดับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเป็นรายการที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปของตัวเงินและมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ (Ala-Heikkilä & Järvenpää, 2023) ซึ่งงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี ก็คือ การให้ข้อมูลทางการเงินที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายที่มีความสนใจในกิจกรรมของกิจการและสามารถใช้เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารในการวางแผนและ

ควบคุมการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ประนอม ตั้งปรีชาพานิชย์, 2555) การปฏิบัติงานด้านบัญชีจึงมีการกำหนดคุณสมบัติและคุณวุฒิของผู้ทำบัญชี โดยจะต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทางการบัญชีหรือเทียบเท่า หรือไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่า หรือได้รับประกาศนียบัตรหรือวุฒิอื่นเทียบเท่าปริญญาตรีสาขาวิชาการบัญชี ขึ้นอยู่กับรูปแบบและขนาดธุรกิจของสถานประกอบการ ผู้ประกอบการสามารถเลือกผู้ทำบัญชีหรืองานบัญชีได้โดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด และให้ความสำคัญกับความรู้ทักษะการปฏิบัติงาน และความสามารถที่แตกต่างกันของผู้ปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานจริง และตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ รวมถึงความพร้อมในการพัฒนาตนเองให้มีคุณวุฒิในระดับสูงขึ้นหรือการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีทักษะตามที่สถานประกอบการต้องการเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การปฏิบัติงานของตนเอง และมาตรฐานของการปฏิบัติงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบการในการดำเนินธุรกิจมากยิ่งขึ้น (วันวิสา กลิ่นหอม และพรเทพ รัตนตรัยภพ, 2561; Palumbo, 2023)

กล่าวได้ว่าวิชาชีพบัญชีมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน โดยนักบัญชี (Accountant) เป็นกลไกหลักในการจัดทำข้อมูลและรายงานทางการเงินเพื่อประสานให้ภารกิจของส่วนงานต่าง ๆ ภายในองค์กรสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ปัจจุบันองค์กรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพต้องปฏิบัติตามกฎหมายหลัก 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กล่าวถึงคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี และพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 กล่าวถึง การจัดตั้งสภาวิชาชีพบัญชี การกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี รวมทั้งจรรยาบรรณของนักบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563) นอกจากนั้นแล้วภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าว มีการขยายวิชาชีพบัญชีออกไปหลายด้าน ซึ่งได้แก่ การทำบัญชี การสอบบัญชี การบัญชีบริหาร การวางระบบบัญชี การบัญชีภาษีอากร การศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และการบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทำให้ความต้องการนักบัญชีย่อมมีคุณลักษณะเฉพาะตามไปด้วย (มาลินี สายก้อน และไพฑูรย์ อินตะชนัน, 2555) ประกอบกับมีสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและ

อุดมศึกษาหลายแห่งทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน เปิดทำการเรียนการสอนในสายวิชาชีพ ทั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และ หลักสูตรปริญญาตรี โดยมีความต้องการในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการสถานประกอบการรวมไปถึงองค์กรต่าง ๆ ในการรับบุคลากรในสาขาวิชาชีพการบัญชีเข้าปฏิบัติงานในองค์กรแห่งนั้นด้วย

นอกจากนี้ยังเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าสมาชิกรายวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นสมาชิกของสหพันธ์ นักบัญชีสากล (International Federation of Accountants : IFAC 2009) จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาสากล (International Education Standard for Professional Accountants : IES) ที่ออกข้อกำหนดโดย IFAC ทั้ง 8 ฉบับ (IES 1-8) ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของนักบัญชีมืออาชีพ (Accountant Profession) ดังมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้ นักบัญชีมืออาชีพจะต้องสำเร็จการศึกษาขั้นต่ำทางด้านบัญชีในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากสถาบันที่เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการบัญชี ซึ่งได้กำหนดวิธีการคัดเลือกเข้าศึกษาด้านการบัญชีอย่างเป็นระบบ และมีการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรการบัญชีที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ทางวิชาชีพบัญชีระดับสูง และสามารถพัฒนาตนเองเป็นนักบัญชีมืออาชีพได้ในอนาคต IES2 ได้แบ่งองค์ความรู้ในหลักสูตรการบัญชีเป็น 3 ส่วน คือ การบัญชีการเงิน และความรู้อื่นที่เกี่ยวข้อง (Accounting, Finance and Related Knowledge) ด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจองค์กร นักบัญชีมืออาชีพจะต้องมีทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะด้านสติปัญญา ทักษะด้านเทคนิคทั่วไป และเทคนิคเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะในการสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ ทักษะด้านการจัดการทางธุรกิจและองค์กร ส่วน IES8 กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้สอบบัญชีมืออาชีพที่ทำงานในสภาพแวดล้อมและอุตสาหกรรมเฉพาะนักบัญชีมืออาชีพจะต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทั้งในวิชาการบัญชี วิชาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีรวมทั้งมีทักษะพื้นฐานในการทำงาน สามารถประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีในการประกอบวิชาชีพได้และเป็นผู้มีความตระหนักถึงคุณค่าจริยธรรมทางวิชาชีพ (พรสิริ สุขพ่อง และนัยนา แคล้วเครือ, 2565; สำนักงานบัญชีร่วมแรงและแบ่งปัน, 2564) อีกทั้ง

ผู้ประกอบการในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษควรมีนักบัญชีที่มีความสามารถทำบัญชีได้ถูกต้องตามรูปแบบมาตรฐานสากลเพื่อให้การดำเนินงานในการประกอบธุรกิจมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล” เพื่อให้ทราบถึงคุณสมบัติและทักษะความสามารถของนักบัญชีตามความต้องการของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวแทนสานกับการสนทนากลุ่ม ผู้ชำนาญการจากกรณีศึกษาสถานประกอบการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเมืองนครพนม ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการที่ต้องอาศัยมาตรฐานการจัดทำบัญชีทั้งในระดับชาติและตามมาตรฐานสากล ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะของนักบัญชีสำหรับผู้ประกอบการด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามมาตรฐาน อีกทั้งสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลไปใช้ออกแบบหรือพัฒนาหลักสูตรเพื่อการผลิตนักบัญชีที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ นักบัญชียังสามารถนำข้อมูลที่เกิดจากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีคุณสมบัติสอดคล้องตามความต้องการของสถานประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการจำแนกตามรูปแบบของธุรกิจ ทุนจดทะเบียน และประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ

สมมติฐานการวิจัย

1. สถานประกอบที่มีรูปแบบของธุรกิจแตกต่างกันมีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์แตกต่างกัน
2. สถานประกอบที่มีทุนจดทะเบียนแตกต่างกันมีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์แตกต่างกัน
3. สถานประกอบที่มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจแตกต่างกันมีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านนักบัญชี ทราบถึงคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ในมุมมองของสถานประกอบการ ซึ่งจะเป็แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ
2. ด้านหลักสูตรบัญชี ทราบถึงคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ในมุมมองของสถานประกอบการซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัญชีและเพิ่มศักยภาพบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี ทั้งในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และความต้องการของผู้ประกอบการในจังหวัดนครพนม
3. ด้านนักศึกษา เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความพร้อมสำหรับการเป็นนักบัญชียุคใหม่ที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2563) ได้กำหนดขอบข่ายทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประกอบด้วย

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะวิชาชีพได้กำหนดทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) ทักษะทางปัญญา 2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน 3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และ 5) ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ

1) ทักษะทางปัญญาทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ และใช้ดุลยพินิจที่ดีแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ ทักษะเหล่านี้มักได้มาจากการศึกษาทั่วไปในภาพกว้าง ทักษะทางปัญญาที่จำเป็นต้องประกอบด้วยทุกเรื่อง ดังนี้ (ก) ความสามารถที่จะกำหนดได้มาจัด และเข้าใจสารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข) ชีตความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์ และ (ค) ความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน

2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานประกอบด้วยทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งรวมถึง (ก) ความชำนาญทางตัวเลข (การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ) และความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ข) การวิเคราะห์แบบจำลองการตัดสินใจและความเสี่ยง (ค) การวัด (ง) การรายงาน และ (จ) ความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล คือ ทศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยการเรียนรู้และการปรับคุณลักษณะเฉพาะบุคคลซึ่งรวมถึง (ก) การจัดการตนเอง (ข) ความคิดริเริ่ม อิทธิพล และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ค) ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัด และจัดแรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา (ง) ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

(จ) พิจารณาการปรับใช้ค่านิยมทางทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ให้เข้ากับการตัดสินใจ และ (ฉ) ความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี

4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร จะช่วยให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีทำงานร่วมกับคนอื่นในองค์กรได้ดี รับและส่งผ่านสารสนเทศได้ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ส่วนประกอบของทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารประกอบด้วย (ก) การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง (ข) การทำงานเป็นทีม (ค) การปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่วัฒนธรรมหรือความคิดเห็นต่างกัน (ง) การเจรจาเพื่อได้ข้อสรุปหรือข้อตกลงที่ยอมรับได้ในสถานการณ์ทางวิชาชีพ (จ) การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ฉ) การนำเสนอ การพูดคุย การรายงาน และการปกป้องมุมมองของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเขียนและพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และ (ช) ฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่าง

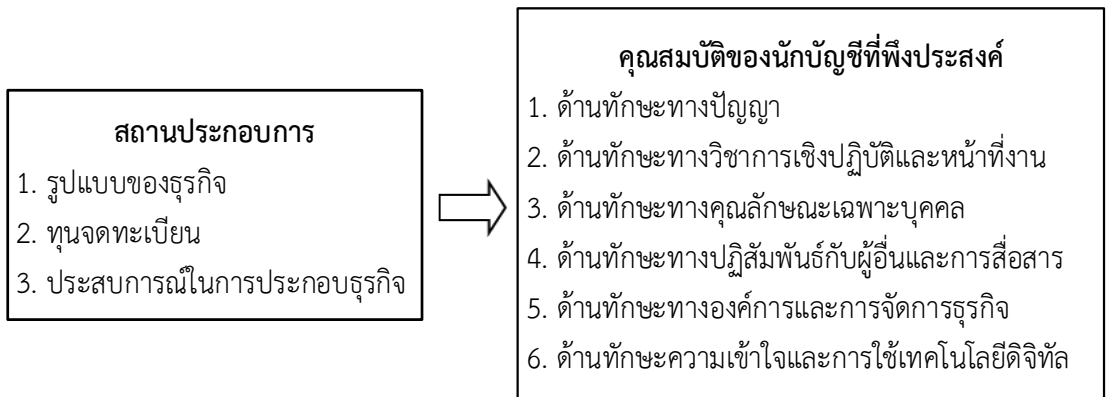
5) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจมีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจะมีการเรียกร้องให้เป็นแสดงบทบาทเชิงรุกในการจัดการองค์กรในแต่ละวัน

ดังนั้นบทบาทของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีอาจถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ แต่ในปัจจุบันที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีได้เข้าไปมีบทบาทกับหลายทีมงานมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกองค์ประกอบขององค์การ โดยต้องมีความรู้ด้านธุรกิจและตระหนักในเรื่องการเมืองและมีมุมมองแบบรอบโลกมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีทักษะอีกบางประการสำหรับผู้ประกอบการที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจยุคใหม่ นั่นคือ ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ได้แก่ (ก) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดการโครงการ การจัดการบุคลากรและทรัพยากร และการตัดสินใจ (ข) ความสามารถที่จะจัดและแบ่งหน้างานที่จะมุ่งใจและพัฒนาบุคลากร (ค) การมีภาวะผู้นำ และ (ง) การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ (Franke & Hiebl, 2023)

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัตินักบัญชี

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ระบุว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการนักบัญชีที่มีทักษะทางวิชาการบัญชี สามารถแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ และใช้ดุลยพินิจที่ดีแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้รวมถึงมีความระมัดระวังเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ เป็นต้น ซึ่งจากรายงานการวิจัยของกัญธนา ดิษฐ์แก้ว และคณะ (2559) ที่ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยจำแนกตามลักษณะและรูปแบบของธุรกิจที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าผู้ประกอบการที่มีลักษณะธุรกิจและรูปแบบธุรกิจที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการคุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพบัญชี ด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน ด้านความรู้ทั่วไปแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ยกเว้นคุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์ด้านจรรยาบรรณทางวิชาชีพจะไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ชลิตา ลิ่นจี และคณะ (2563) ยังได้รับบุในรายงานการวิจัยเกี่ยวกับความรู้และทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทยว่า ธุรกิจแม้จะมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างใดแต่ก็ยังมีความต้องการนักบัญชีที่มีทักษะทางวิชาการบัญชีไม่แตกต่าง นั่นคือ ไม่ว่าธุรกิจจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ล้วนแล้วแต่ต้องการพนักงานที่มีสมรรถนะทางทักษะวิชาชีพที่ดีเพื่อให้องค์กรมีความมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ลักษณะธุรกิจและรูปแบบธุรกิจที่แตกต่างกันจะมีความต้องการคุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์ด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงานและด้านความรู้ทั่วไปแตกต่างกันด้วย โดยสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของวรพรรณ รัตนทรงธรรม และคณะ (2564) ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมขนาดใหญ่มีความต้องการนักบัญชีที่มีทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจมากกว่ากิจกรรมขนาดเล็ก เนื่องจากกิจกรรมขนาดใหญ่จะมีการดำเนินงานที่ซับซ้อนและมีกระบวนการผลิตเฉพาะทาง จึงต้องการนักบัญชีที่มีความเข้าใจในธุรกิจเพื่อให้การวิเคราะห์รายการทางบัญชีเป็นไปอย่างถูกต้อง โดยจะนำไปสู่การวางแผนเชิงกลยุทธ์ทางธุรกิจที่เหมาะสมอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ผู้วิจัยนำมาออกแบบกระบวนการวิธีการวิจัยโดยกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชี ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Populations) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานประกอบการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอเมืองนครพนม จำนวน 809 ราย (ข้อมูลจาก : เว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดนครพนม โดยส่วนประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ กองข้อมูลธุรกิจ ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ สถานประกอบการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอเมืองนครพนม จำนวน 268 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ส่วนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำบัญชีสำหรับสถานประกอบการ จำนวน

9 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด ได้แก่ (1) นักบัญชีชำนาญการจากภาครัฐและเอกชน (2) นักบัญชีที่มีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีภาครัฐและเอกชน อย่างน้อย 3 ปี และ (3) นักบัญชีที่ประสบความสำเร็จและมีรางวัลคุณภาพเชิงประจักษ์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ รูปแบบของธุรกิจทุนจดทะเบียน และประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ และด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ส่วนแบบสนทนากลุ่มจะเป็นการสนทนาเพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะและแนวทางการพัฒนานักบัญชียุคดิจิทัล

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาโดยการศึกษาจากงานวิจัยของ พรสิริ สุขผ่อง และนัยนา แคล้วเครือ (2565); วรพรรณ รัตนทรงธรรม และคณะ (2564)

2) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบตรวจเช็ครายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้ศึกษาค้นคว้ากำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับตามวิธีของ Likert

3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content) และความชัดเจนทางภาษา (Wording)

4) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับสถานประกอบการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอเมืองนครพนม จำนวน 268 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2565

4. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาไปทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยที่ (1) การหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่า IOC ได้ค่าเท่ากับ 1.00 และ (2) การหาความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับสถานประกอบการซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ราย และนำมาหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟาครอนบาคมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .827 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติในวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสถิติทดสอบที (Independent Sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล” สามารถแสดงผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยสามารถแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบกิจการประเภทบริษัท จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 64.60 ส่วนที่เหลือเป็นกิจการประเภทห้างหุ้นส่วน คิดเป็นร้อยละ 35.40 โดยมีทุนจดทะเบียน 1-5 ล้านบาท จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 และมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ 11-20 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน

คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความต้องการ
1. ด้านทักษะทางปัญญา	4.00	0.27	มาก
2. ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน	4.03	0.38	มาก
3. ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	4.19	0.35	มาก
4. ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร	4.12	0.29	มาก
5. ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ	3.92	0.36	มาก
6. ด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	3.96	0.33	มาก
รวม	4.04	0.16	มาก

จากตารางที่ 1 คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์โดยภาพรวม ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ($\bar{X} = 4.19$) ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.12$) ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ($\bar{X} = 4.03$) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 4.00$) ด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 3.96$) และด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังตารางที่ 2-6 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ จำแนกตามรูปแบบธุรกิจ

รูปแบบธุรกิจ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ห้างหุ้นส่วน	95	4.05	0.15	0.59	0.16
บริษัทจำกัด	173	4.03	0.17		

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล จำแนกตามรูปแบบธุรกิจด้วยค่าสถิติทดสอบ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 พบว่า สถานประกอบการที่มีรูปแบบธุรกิจที่แตกต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ จำแนกตามทุนจดทะเบียน

ทุนจดทะเบียน	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	0.06	3	0.02	0.76	0.51
ภายในกลุ่ม	7.30	264	0.03		
รวม	7.36	267			

จากตารางที่ 3 เปรียบเทียบคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัลจำแนกตามทุนจดทะเบียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า สถานประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนที่แตกต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ จำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ

คุณสมบัติของ นักบัญชีที่พึงประสงค์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
1. ด้านทักษะทางปัญญา	ระหว่างกลุ่ม	0.36	3	0.12		
	ภายในกลุ่ม	19.17	264	0.07	1.67	0.17
	รวม	19.53	267			
2. ด้านทักษะทางวิชาการเชิง ปฏิบัติและหน้าที่งาน	ระหว่างกลุ่ม	1.29	3	0.43		
	ภายในกลุ่ม	37.77	264	0.14	3.01	0.03*
	รวม	39.06	267			
3. ด้านทักษะทางคุณลักษณะ เฉพาะบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.486	3	0.16		
	ภายในกลุ่ม	32.59	264	0.12	1.31	0.27
	รวม	33.07	267			
4. ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับ ผู้อื่นและการสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	1.12	3	0.37		
	ภายในกลุ่ม	21.34	264	0.08	4.63	0.00*
	รวม	22.46	267			
5. ด้านทักษะทางองค์การและ จัดการธุรกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.28	3	0.09		
	ภายในกลุ่ม	34.57	264	0.13	0.72	0.53
	รวม	34.86	267			
6. ด้านทักษะความเข้าใจและการ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	0.39	3	0.13		
	ภายในกลุ่ม	29.95	264	0.11	1.14	0.33
	รวม	30.34	267			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า สถานประกอบการที่มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกันมีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่

พึงประสงค์แตกต่างกันในด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน และด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านทักษะทางวิชาการเชิงการปฏิบัติและหน้าที่งาน จำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	6 – 10 ปี	11 – 20 ปี	มากกว่า 20 ปี
		3.88	4.07	4.07	4.00
ต่ำกว่า 5 ปี	3.88	-	0.18*	0.19	0.11
6 – 10 ปี	4.07		-	0.00	0.07
11 – 20 ปี	4.07			-	0.07
มากกว่า 20 ปี	4.00				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน จำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ ต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ 6–10 ปี มีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีมากกว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี

ส่วนตารางที่ 6 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารจำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มประสบการณ์

ในการประกอบธุรกิจ 11–20 ปี มีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีมากกว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร จำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	6 – 10 ปี	11 – 20 ปี	มากกว่า 20 ปี
		4.01	4.13	4.18	4.03
ต่ำกว่า 5 ปี	4.01	-	0.11	0.16	0.02
6 – 10 ปี	4.13		-	0.04	0.09
11 – 20 ปี	4.18	-	-	0.16*	0.14
มากกว่า 20 ปี	4.03				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญพบว่าสมรรถนะนักบัญชีในยุคดิจิทัล โดยสรุปสมรรถนะที่ทุกสถานประกอบการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอเมืองนครพนม ปรารถนา ได้แก่

- 1) ก้าวทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้จากทุกที่ทุกเวลา ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลาย และรวดเร็วต่อการบริโภค
- 2) การติดตามข่าวสารใหม่ ๆ ในโลกการเงิน เช่น การใช้เงินในรูปแบบดิจิทัล พร้อมกับการเปลี่ยนกระบวนการทำบัญชีแบบเดิมเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล
- 3) นักบัญชีจะต้องมีความรู้ก้าวทันเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านการดำเนินธุรกิจ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรมทางด้านบัญชีที่สามารถตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ

แนวทางการพัฒนานักบัญชียุคดิจิทัลเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่พึงประสงค์สนองตอบความต้องการของผู้ประกอบการและผู้ใช้บริการ สามารถทำได้หลากหลายรูปแบบแนวทางการพัฒนานักบัญชียุคดิจิทัลจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) มุมมองหรือเปิดโลกทัศน์ใหม่ โดยพยายามเปิดใจยอมรับเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งการเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่หรือมีมุมมองความคิดใหม่
- 2) ทักษะในศตวรรษที่ 21 นักบัญชีต้อง Upskill หรือ Reskill ปรับปรุงพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความรอบรู้และทันสมัย เพื่อจะได้นำวิทยาการและประสบการณ์ที่แปลกใหม่มาใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
- 3) ความสามารถด้านการคิดหรือทักษะการคิด ได้แก่ การคิดอย่างสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นต้น
- 4) ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมใหม่ ซึ่งนำมาใช้ส่งเสริมในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
- 5) สินทรัพย์ดิจิทัลและระบบ Block Chain ได้แก่ Bitcoin และ Ripple เป็นต้น
- 6) ความรู้ทางด้านวิชาชีพที่สามารถนำมาใช้พัฒนางานทางด้านบัญชี เช่น Data Analytic, Data Mining, Modeling และ Visualization เป็นต้น ซึ่งความรู้เหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการประกอบวิชาชีพนักบัญชีได้ ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การสร้างแบบจำลอง และการนำข้อมูลดิบมาแปลงเป็นรูปภาพ เป็นต้น
- 7) การเพิ่มพูนความรู้ในศาสตร์เฉพาะทางด้านบัญชีเพื่อนำความรู้และสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 8) ความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถทำได้โดยเข้ารับการอบรมสัมมนาทางด้านวิชาการต่าง ๆ เช่น การเข้ารับการอบรมในหลักสูตรระยะสั้นและการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองทางเว็บไซต์ เพื่อจะได้นำความรู้ที่แปลกใหม่และประสบการณ์ที่หลากหลาย มาประยุกต์ใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานให้สำเร็จ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล” สามารถผลการวิจัยมาสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย (1) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (2) ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร (3) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน (4) ทักษะทางปัญญา (5) ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ (6) ทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจตามลำดับ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำบัญชีของสถานประกอบการในยุคดิจิทัลที่ต้องเรียนรู้และเข้าใจมาตรฐานวิชาชีพการบัญชีโดยสอดคล้องกับวิถีและขนาดของการประกอบการธุรกิจ รวมถึงการประยุกต์ใช้โปรแกรมสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อให้การดำเนินธุรกิจมีความถูกต้อง รวดเร็ว และตรงตามความต้องการมากที่สุด

2. ผลการศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณสมบัติของนักบัญชีที่สถานประกอบการมีความต้องการในลำดับสูงสุด คือ ด้านทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ในประเด็นเรื่องความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ มีความต้องการในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพรรณ รัตนทรงธรรม และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าสถานประกอบการต้องการคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ด้านลักษณะเฉพาะบุคคลมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นที่ความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ และประเด็นการปฏิบัติตามจรรยาบรรณและจริยธรรมทางวิชาชีพ ก็มีความต้องการในระดับมากที่สุดเช่นกัน และสอดคล้องกับกาญจนา มงคลนิพัทธ์ และนิตยา มณีนาค (2559) ที่ศึกษาเรื่องคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย พบว่า สถานประกอบการต้องการคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ในประเด็นคุณค่าทัศนคติ และจรรยาบรรณวิชาชีพมากที่สุด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Palumbo (2023) และ Franke and Hiebl (2023) ที่ได้ระบุถึงความสำคัญของนักบัญชีในยุคดิจิทัลที่ควรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นประเด็นสำคัญอย่าง

ยิ่งยวดในปัจจุบัน เนื่องจากนักบัญชีที่ดีต้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงดิจิทัลได้เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการประกอบกิจการธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานประกอบการที่มีรูปแบบธุรกิจและทุนจดทะเบียนที่แตกต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในขณะที่สถานประกอบการที่มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นผลการวิจัยสามารถยืนยันได้ถึงคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตบัณฑิตทางด้านการบัญชีให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

2. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถของนักบัญชีจากการพิจารณาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ในแต่ละด้านเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ โดยนักบัญชียุคดิจิทัลสามารถพัฒนาตนเองได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล บริบทของสังคมไทยและสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะนักบัญชีให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตในการทำวิจัยไปแต่ละภูมิภาค เพื่อทราบความต้องการนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในภูมิภาคอื่น ๆ จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่มีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักบัญชีให้พร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดนครพนม. (2565). *ข้อมูลธุรกิจเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม*. สืบค้นจาก <https://www.dbd.go.th/data-storage/attachment/b7f78d014465e1aa095d5393.pdf>
- กาญจนา มงคลนิพัทธ์ และนิธยา มณีนาค. (2559). *คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย*. (รายงานการวิจัยประจำปี 2559). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กัญธนา ดิษฐ์แก้ว, ยุพรัตน์ จันทน์แก้ว, นิภาพร นุ่มนวล และเชิดพงษ์ ขาประดิษฐ์. (2559). *คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก*. (รายงานการวิจัย). คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก.
- ชลิดา ลีนิจ, กนกมณี หอมแก้ว และสุภาพร บุญเยี่ยม. (2563). *ความรู้และทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย*. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(1), 34-45.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ประนอม ตังปรีชาพาณิชย์. (2555). *คุณลักษณะและคุณสมบัติของพนักงานบัญชีที่พึงประสงค์ตามทัศนคติของสถานประกอบการ ศึกษากรณีสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร*. *วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 7(2), 158-173.
- พรสิริ สุขพ่อง และนัยนา แคล้วเครือ. (2565). *สมรรถนะนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 11(1), 146-156.
- มาลิณี สายก้อน และไพฑูรย์ อินตะขัน. (2555). *คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีที่พึงประสงค์*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 1(1), 77-86.

- วรพรรณ รัตนทรงธรรม, วริศรา ดวงตาน้อย, สุพรรณษา จิตต์มัน และตุลาพร จันทร์กวี. (2564). คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการในจังหวัดอุดรดิตถ์. *วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม*, 3(2), 5-20.
- วันวิสา กลิ่นหอม และพรเทพ รัตนตรัยภพ. (2561). คุณลักษณะของนักบัญชีที่ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพึงพอใจ. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2* (631-645). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). *มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะวิชาชีพ*. สืบค้นจาก www.tfac.or.th/upload/9414/1s721TNQoM.pdf
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). *พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547*. สืบค้นจาก <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/66888>
- สำนักงานบัญชีร่วมแรงและแบ่งปัน. (2564). *คุณสมบัติของนักบัญชีมืออาชีพตามข้อกำหนดของ IES*. สืบค้นจาก <http://tac.prosmes.com/Article/Detail/21682/>
- สุดธิดา การด. (2562). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลของสถานประกอบการในจังหวัดเลย*. สารนิพนธ์หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Ala-Heikkilä, V., & Järvenpää, M. (2023). Management accountants' image, role and identity: employer branding and identity conflict. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 20(3), 337-371.
- Alamäki, A., & Korpela, P. (2021). Digital transformation and value-based selling activities: seller and buyer perspectives. *Baltic Journal of Management*, 16(2), 298-317.
- Chen, J., Liu, L., & Wang, Y. (2021). Business model innovation and growth of manufacturing SMEs: a social exchange perspective. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 32(2), 290-312.

- Franke, F., & Hiebl, M.R.W. (2023). Big data and decision quality: the role of management accountants' data analytics skills. *International Journal of Accounting & Information Management*, 31(1), 93-127.
- Peter, M.K., Kraft, C., & Lindeque, J. (2020). Strategic action fields of digital transformation: An exploration of the strategic action fields of Swiss SMEs and large enterprises. *Journal of Strategy and Management*, 13(1), 160-180.
- Palumbo, R. (2023). Involved at work and disinvolved out of work: unraveling the implications of involvement on accountants' work-life balance. *Management Decision*, 61(13), 26-53.